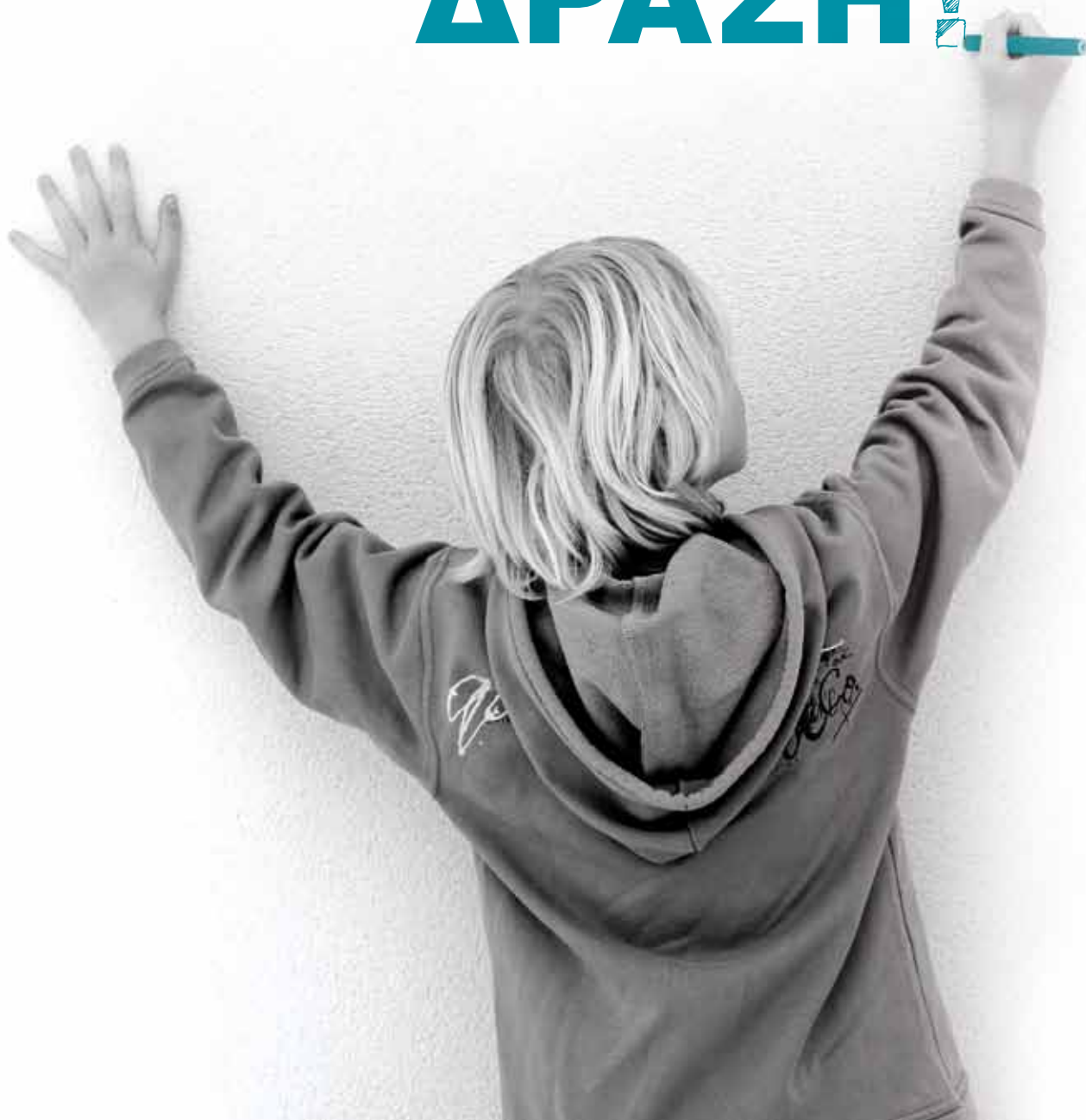

**ΟΜΑΔΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΗΣ ΕΕ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ**

ΣΥΝΟΨΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΚΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ!

ΟΜΑΔΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΣΥΝΟΨΗ

Η έκθεση αυτή αποτελεί ένα κάλεσμα αφύπνισης αναφορικά με την κρίση γραμματισμού που επηρεάζει κάθε χώρα στην Ευρώπη. Χρειάζεται να συνειδητοποιήσουμε ότι η γραφή και η ανάγνωση αποτελούν κάτι πολύ περισσότερο από μία τεχνική ή μια δεξιότητα. Ο γραμματισμός αφορά την αυτοεκτίμηση των ανθρώπων και την ικανότητά τους να λειτουργήσουν και να ευδοκιμήσουν στην κοινωνία ως άτομα, ενεργοί πολίτες, εργαζόμενοι ή γονείς. Χρειάζεται οι κοινωνίες μας να αντιμετωπίσουν αυτήν την κρυμμένη κρίση και είναι ανάγκη να δράσουμε όλοι και όλες και να δράσουμε από κοινού, ώστε να ενισχύσουμε τα επίπεδα γραμματισμού και να ελαττώσουμε τον αναλφαβητισμό. Βιώνουμε το εξής παράδοξο: ενώ η ψηφιακή εποχή απαιτεί ακόμη υψηλότερα επίπεδα γραμματισμού, εκατομμύρια Ευρωπαίοι όλων των ηλικιών δεν καταφέρνουν ακόμη να επιτύχουν το στόχο αυτό.

Πολύ συχνά θεωρούμε ως δεδομένη την ικανότητα του καθενός να γράφει και να διαβάζει, να επεξεργάζεται πληροφορίες και να ανατρέχει με κριτικό τρόπο στις διάφορες πηγές τους. Πολύ συχνά υποθέτουμε ότι η υπόθεση του γραμματισμού αποτελεί αρμοδιότητα αποκλειστικά των εκπαιδευτικών, των σχολείων ή των κυβερνήσεων. Όμως ακριβώς επειδή οι δεξιότητες γραμματισμού αγγίζουν τόσες πολλές πλευρές της κοινωνικής και οικονομικής μας λειτουργίας ένα ευρύ φάσμα φορέων έχει να διαδραματίσει ρόλο στην αντιμετώπιση των ζητημάτων.

Η έκθεση αυτή περιγράφει τα κεντρικά ζητήματα και τις λύσεις για την επίτευξη γραμματισμού για όλους στην Ευρώπη.

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΤΙΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ:
ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ Ο
ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ
ΣΠΟΥΔΑΙΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΥΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ
ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Καλές δεξιότητες γραμματισμού είναι ουσιώδεις για την βελτίωση της ζωής των ανθρώπων και την προώθηση ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη. Ο γραμματισμός ενισχύει το άτομο στην ανάπτυξη ικανοτήτων στοχασμού, κριτικής και ενσυναίσθησης και αποτελεί κεντρικό στοιχείο της προσωπικής του ευημερίας. Πράγματι, χωρίς αύξηση της ποικιλίας των δεξιοτήτων και της συνεπαγόμενης παραγωγικότητας του ενεργού πληθυσμού, οι δημογραφικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις της Ευρώπης δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν. Ο χαμηλός βαθμός γραμματισμού είναι πρόβλημα επιλύσιμο, και οι χώρες που έχουν ήδη υιοθετήσει μια ποικιλία προσεγγίσεων για τη βελτίωση των επιπέδων του να έχουν δει θετικά, αποδοτικά αποτελέσματα. Αλλά πολλά μένει να γίνουν ακόμη.

Ένας εκπληκτικά μεγάλος αριθμός Ευρωπαίων δεν διαθέτει επαρκή γραμματισμό. Εθνικές και διεθνείς έρευνες δείχνουν ότι σχεδόν ένας στους πέντε ενήλικες και ένας στους πέντε δεκαπεντάχρονους υπολείπεται των δεξιοτήτων ανάγνωσης που χρειάζεται ώστε να λειτουργήσει πλήρως σε μια σύγχρονη κοινωνία.

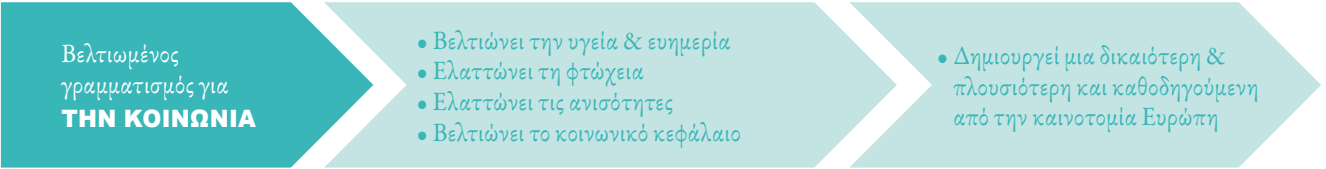
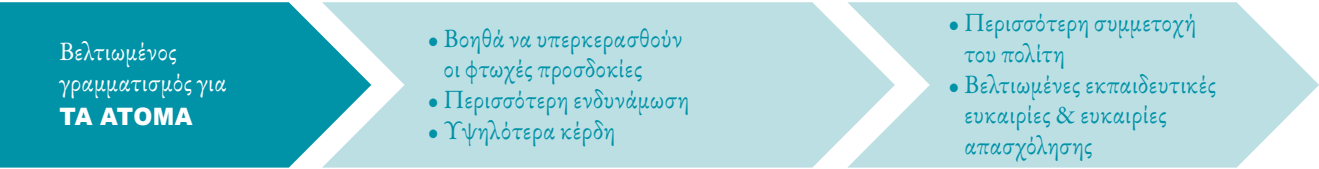
Ο γραμματισμός είναι μια θεμελιώδης απαίτηση για τους πολίτες όλων των ηλικιών στην σύγχρονη Ευρώπη και οι μεταβολές στη φύση της εργασίας, της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα τον καθιστούν ακόμη πιο σημαντικό. Ο γραμματισμός είναι σπουδαίο ζήτημα επειδή:

- η αγορά εργασίας απαιτεί όλο και υψηλότερες δεξιότητες γραμματισμού
- η κοινωνική και πολιτική συμμετοχή στον ψηφιακό κόσμο εξαρτώνται όλο και περισσότερο από την εγγραμματοσύνη
- η ψηφιοποίηση μεταβάλλει την ίδια τη φύση του γραμματισμού και τον καθιστά πιο σημαντικό, εφόσον η κοινωνική, πολιτική και οικονομική αλληλεπίδραση και επικοινωνία επικεντρώνονται γύρω από τον γραπτό λόγο
- ο πληθυσμός γερνάει και οι δεξιότητες γραμματισμού του, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων ψηφιακής μόρφωσης χρειάζονται επικαιροποίηση
- η φτώχεια και ο χαμηλός γραμματισμός βρίσκονται φυλακισμένοι σε ένα φαύλο κύκλο, τροφοδοτώντας ο ένας τον άλλον και
- η αυξανόμενη κινητικότητα και η μετανάστευση καθιστούν τον γραμματισμό όλο και περισσότερο πολυγλωσσικό, συνδυάζοντας μια ευρεία κλίμακα πολιτισμικών και γλωσσικών υποβάθρων.

Βιώνουμε το εξής παράδοξο: ενώ η γραφή και η ανάγνωση είναι πιο σημαντικές από ποτέ στα πλαίσια του ψηφιοποιημένου μας κόσμου, οι δεξιότητες γραμματισμού μας δεν συμβαδίζουν μ' αυτό. Χρειαζόμαστε να αναστρέψουμε επειγόντως αυτήν την ανησυχητική κατάσταση.

ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟ
ΕΙΝΑΙ ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΛΟΓΙΚΕΣ
ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Οι επενδύσεις για τη βελτίωση του γραμματισμού των πολιτών όλων των ηλικιών είναι λογικές από οικονομικής απόψεως, εφόσον αποφέρουν απτά κέρδη, τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία, και επιφέρουν μακροπρόθεσμα τη συσσώρευση δισεκατομμυρίων ευρώ. Η βελτίωση του γραμματισμού αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ και την ευημερία των πολιτών της. Επιπλέον πέρα των υλικών κερδών, δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι το να είσαι εγγράμματος βρίσκεται στον πυρήνα του να είσαι άνθρωπος. Αν και η αυτοπεποίθηση δεν έχει ποσοτικοποιήσιμη οικονομική αξία, δεν παύει όμως να παροτρύνει τον άνθρωπο να επιδιώκει την οικονομική και κοινωνική καταξίωση διαμέσου της προσδοκίας της επιτυχίας.

Μερικές ευρέως διαδομένες εσφαλμένες αντιλήψεις υφίστανται αναφορικά με τη φύση, το μέγεθος και την κλίμακα του ζητήματος του γραμματισμού και των λύσεων αυτού σε όλη την Ευρώπη. Αυτές παρεμποδίζουν την ανάπτυξη του γραμματισμού καθώς συναντώνται εξ ίσου σε άτομα και σε υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής. Για να επιτύχουμε πραγματική πρόοδο, θα πρέπει πρώτα να απαλείψουμε τους μύθους αυτούς.

ΔΙΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΣΦΑΛΜΕΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

ΕΣΦΑΛΜΕΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ	ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
«Χαμηλός γραμματισμός είναι κάτι που συμβαίνει στις αναπτυσσόμενες χώρες, σίγουρα πάντως όχι στην Ευρώπη!;»	Ένας στους πέντε δεκαπεντάχρονους Ευρωπαίους και σχεδόν ένας στους πέντε ενήλικες υπολείπεται των βασικών δεξιοτήτων γραμματισμού που απαιτούνται για να λειτουργήσει επιτυχώς σε μια σύγχρονη κοινωνία.
«Ο χαμηλός γραμματισμός είναι ένα πρόβλημα το οποίο έχει εισαχθεί από τους μετανάστες και δεν αφορά αυτούς που έχουν γεννηθεί και ανατραφεί σε ευρωπαϊκές χώρες.»	Η συντριπτική πλειοψηφία παιδιών και ενηλίκων με φτωχές δεξιότητες γραμματισμού γεννήθηκαν και ανατράφηκαν στη χώρα όπου ζουν και μιλούν τη γλώσσα διδασκαλίας της ως μητρική τους γλώσσα.
«Ο χαμηλός γραμματισμός επηρεάζει μόνον αυτούς που βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο.»	Ένας στους πέντε ενήλικες στην Ευρώπη υπολείπεται επαρκών δεξιοτήτων γραμματισμού και οι περισσότεροι εξ αυτών είναι εργαζόμενοι.
«Μερικοί άνθρωποι απλά δεν μπορούν να μάθουν γραφή και ανάγνωση.»	Σχεδόν καθένας από εκείνους που δυσκολεύονται με τη γραφή και την ανάγνωση είναι σε θέση να αναπτύξει επαρκείς δεξιότητες γραμματισμού, εφόσον του παρασχεθεί η κατάλληλη υποστήριξη. Μόνο άτομα με τις πιο σοβαρές γνωστικές δυσκολίες είναι ανίκανα να αναπτύξουν λειτουργικό γραμματισμό.
«Η δυσλεξία είναι μια ανίατη κατάσταση και συνεπώς δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι γι' αυτή.»	Από τα σημερινά παιδιά αναμένουμε όλο και περισσότερο ότι όλα θα προοδεύουν στη γραφή και την ανάγνωση με μια συγκεκριμένη ταχύτητα και μέσω μιας μεθόδου. Οι προβληματικοί αναγνώστες συχνά διαγιγνώσκονται ως δυσλεξικοί. Η διάγνωση θα πρέπει να είναι «προβληματικός αναγνώστης» και η έμφαση θα πρέπει να βρίσκεται στην επίλυση του προβλήματος. Κάθε παιδί μπορεί, κατ' αρχήν να μάθει να γράφει και να διαβάζει.
«Η βελτίωση των δεξιοτήτων προβληματικών αναγνώστών είναι πολύ χρονοβόρα, πολύ δύσκολη και πολύ ακριβή για να αξίζει τον κόπο.»	Προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην βελτίωση των δεξιοτήτων προβληματικών αναγνώστών έχουν υψηλό βαθμό επιτυχίας και είναι εξαιρετικά αποδοτικά από άποψης κόστους. Η επένδυση αυτή αποπληρώνεται δεκάδες και πιθανόν ακόμη εκατοντάδες φορές κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου.
«Οι γονείς δεν έχουν καμία επιρροή στην ανάπτυξη γραμματισμού του παιδιού τους μετά τα πρώτα χρόνια»	Οι συμπεριφορές και πρακτικές γραμματισμού των γονέων έχουν πολύ μεγάλη επιρροή στην ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών τους, και σε όλη τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Παρεμβάσεις για την βελτίωση των δεξιοτήτων γονεϊκής υποστήριξης έχουν μεγάλη επίδραση στον γραμματισμό του παιδιού.
«Είναι πολύ αργά να κάνει κανείς οτιδήποτε αναφορικά με τα προβλήματα γραμματισμού μετά από την περάτωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα παιδιά.»	Εκατομμύρια παιδιών εισέρχονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ικανά να διαβάζουν, αλλά όχι αρκετά καλά ώστε να προοδεύουν στο σχολείο. Με εξειδικευμένη υποστήριξη, αυτοί οι νέοι άνθρωποι μπορούν ν αναπτύξουν καλές, ακόμη και εξαιρετικές δεξιότητες γραμματισμού.

ΔΙΑΤΥΠΩΝΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΛΥΣΕΙΣ: ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΣΥΝΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ

Ο γραμματισμός έχει αντιμετωπιστεί για πολύ καιρό αποκλειστικά ως θέμα του εκπαιδευτικού συστήματος. Ο χαμηλός γραμματισμός είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα με τεράστιες συνέπειες για τις φιλοδοξίες μας και τις στρατηγικές μας αναφορικά με τη δημόσια υγεία, την απασχόληση, την ψηφιακή συμμετοχή, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, τη συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική, τη φτώχεια και την κοινωνική ένταξη. Η επίτευξη πραγματικής βελτίωσης αναφορικά με τον γραμματισμό απαιτεί πολιτική ευθύνη και συνεργασία σε όλο το πολιτικό φάσμα και πέρα από αυτό. Οι στρατηγικές γραμματισμού θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο συνυπευθυνότητας κατά μήκος της κοινωνίας και της κυβέρνησης, θα πρέπει να καλύπτουν όλες τις ηλικίες και θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες από πολιτικά χρονοδιαγράμματα.

ΘΕΤΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Η Ευρώπη πρέπει να αναβαθμίσει τις προσδοκίες της και να στοχεύσει στον λειτουργικό γραμματισμό για όλους τους πολίτες τηςτης. Αυτό σημαίνει τη δέσμευση σε ένα όραμα στο οποίο οτιδήποτε λιγότερο από το 100 % του λειτουργικού γραμματισμού δεν είναι αποδεκτό. Κυβερνήσεις, σχολεία, εργοδότες και μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ) πρέπει να δεσμευθούν υπέρ της επίτευξης του στόχου αυτού. Ως μέρος της διαδικασίας αυτής:

- Πρέπει να διαμορφωθούν συνεργασίες, ως εταιρικές σχέσεις, μεταξύ κοινωνικών και εκπαιδευτικών φορέων για την ανάπτυξη του γραμματισμού
- τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν να υιοθετήσουν συνολικές στρατηγικές γραμματισμού, που θα θεμελιώνονται πάνω στην ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής κατά μήκους των τμημάτων και των οργανισμών, και θα τοποθετούν τον γραμματισμό όχι απλά στην καρδιά της εκπαίδευσης αλλά στην καρδιά όλων των σχετικών με αυτή δημόσιων πολιτικών
- οι στρατηγικές αυτές πρέπει να επεκτείνονται σε όλες τις ηλικίες, αρχίζοντας από την προσχολική ηλικία, διατρέχοντας τα σχολικά έτη και συμπεριλαμβάνοντας τους ενήλικες
- η ευαισθητοποίηση αναφορικά με το πρόβλημα και η απάλειψη του ταμπού γύρω από το χαμηλό γραμματισμό θα πρέπει να αποτελούν μέρος της στρατηγικής προσπάθειας, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει έρευνες των επιπέδων δεξιοτήτων του πληθυσμού και παρακολούθηση της προόδου
- οι στρατηγικές αυτές πρέπει να έχουν κατάλληλους προϋπολογισμούς και μακροπρόθεσμα πλαίσια αναφορικά με την εθνική, περιφερειακή και τοπική δράση και
- απαιτείται πολιτική δέσμευση από την κορυφή ώστε να τοποθετηθεί το ζήτημα στην ατζέντα, να διατηρηθεί το ζήτημα ορατά ενεργό στην κοινωνία και να διατηρήσει την δυναμική για βασικές πρωτοβουλίες.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Βασιζόμενη στην ανασκόπηση των στοιχείων η ομάδα ειδικών υψηλού επιπέδου για τον γραμματισμό διατύπωσε ένα αριθμό συστάσεων. Έχουμε τρεις βασικές συστάσεις οι οποίες αφορούν όλες τις ηλικιακές ομάδες:

1. Δημιουργία ενός περισσότερο εγγράμματος περιβάλλοντος

Ένα εγγράμματο περιβάλλον προϋποθέτει ότι βιβλία και λοιπό αναγνωστικό υλικό είναι εύκολα διαθέσιμα στο σπίτι, σε σχολεία, βιβλιοθήκες και σε περιβάλλοντα πέραν αυτών, σε μορφή εντύπου και στο διαδίκτυο. Αυτό περιλαμβάνει, για παράδειγμα, βιβλιοθήκες σε μη συμβατικές τοποθεσίες όπως εμπορικά κέντρα ή σταθμούς τρένων. Οι γονείς χρειάζονται βοήθεια για να βελτιώσουν τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση τους ώστε να προσελκύσουν τα παιδιά τους στην ανάπτυξη της γλώσσας και στην ανάγνωση για την ευχαρίστηση που αυτή προσφέρει. Οι πολιτικές προώθησης της ανάγνωσης θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παροτρύνουν στην ανάγνωση και στην πρόσβαση σε βιβλία, οργανώνοντας εκστρατείες μέσω ενημέρωσης, εκθέσεις βιβλίου, δημόσιες εκδηλώσεις ανάγνωσης, διαγωνισμούς και βραβεία βιβλίων. Χρειάζεται να μεταβάλλουμε τη νοοτροπία όλων των κοινωνικών φορέων – από τους γονείς έως τους φορείς χάραξης πολιτικής, από τις κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες έως τους εκπαιδευτικούς φορείς και από τα ίδια τα άτομα έως τις επιχειρήσεις – ούτως ώστε να κατανοήσουν ότι η εμπλοκή τους στην προώθηση της γραφής και της ανάγνωσης έχει κομβική σημασία αλλά και να διαπιστώσουν ότι ο καθένας μπορεί να μάθει να γράφει και να διαβάζει με την κατάλληλη ενθάρρυνση και υποστήριξη.

2. Αναβάθμιση του επιπέδου διδασκαλίας γραμματισμού και παροχή περισσότερης αναγνωστικής υποστήριξης

Η αναβάθμιση της ποιότητας διδασκαλίας ξεκινά με την εισαγωγή απαιτήσεων υψηλών επαγγελματικών προσόντων για όλους τους εκπαιδευτικούς. Η αρχική και η συνεχόμενη επαγγελματική ανέλιξη όλων των εκπαιδευτικών θα πρέπει ρητά να καλύπτει τις όψεις του γραμματισμού, συμπεριλαμβανομένης και της ψηφιακής διάστασης. Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει μια ευρεία κλίμακα ειδικών ως προς τον γραμματισμό εκπαιδευτικών στρατηγικών, τεχνικών αξιολόγησης και μεθόδων διάγνωσης προβλημάτων γραφής και ανάγνωσης.

Διδασκαλία υψηλής ποιότητας μπορεί να βοηθήσει στην ουσιαστική μείωση του προβλήματος γραμματισμού. Οι ενέργειες- κλειδιά είναι:

- να εξασφαλιστεί ότι η διδασκαλία είναι ένα ελκυστικό επάγγελμα και να στρατολογηθούν εκπαιδευτικοί με επιλεκτικό τρόπο
- να δοθεί στους εκπαιδευτικούς ένας υψηλός βαθμός αυτονομίας
- να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν την αυτονομία αυτή ορθά δίδοντας τους μια εξαιρετική κατάρτιση, τόσο στην αρχή όσο και σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.

Για να τους υποστηρίξουμε στο καθήκον αυτό, χρειάζεται:

- να συμπεριλάβουμε στην αρχική εκπαίδευση και την επαγγελματική ανέλιξη των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας αλλά

- και της εκπαίδευσης ενηλίκων, μια ευρεία κλίμακα ειδικών ως προς τον γραμματισμό στρατηγικών διδασκαλίας, που συμπεριλαμβάνουν ψηφιακές πτυχές, τεχνικές αξιολόγησης, μεθόδους διάγνωσης προβλημάτων γραφής και ανάγνωσης και που βελτιώνουν την ικανότητα των διδασκόντων να επικοινωνούν με τις οικογένειες ώστε να ενημερώνουν και να συμπληρώνουν τη σχολική εργασία
- να βελτιώσουμε και να ενσωματώσουμε την πρώτη διάγνωση αισθητηριακών, γλωσσικών και μαθησιακών δυσκολιών ώστε να παράσχουμε πιο αποτελεσματική εκπαιδευτική υποστήριξη αντιμετωπίζοντας όλες τις δυσκολίες γραφής και ανάγνωσης
- να δώσουμε κίνητρα και υποστήριξη για την δημιουργία στρατηγικών γραμματισμού που να συμπεριλαμβάνουν ολόκληρο τον οργανισμό του σχολείου, δεσμεύοντας ρητά όλη τη σχολική κοινότητα ως προς την αναβάθμιση του επιπέδου επίτευξης στη γραφή και ανάγνωση
- να αναπτύξουμε ένα συνεκτικό αναλυτικό πρόγραμμα γραμματισμού από την προσχολική εκπαίδευση έως την εκπαίδευση ενηλίκων
- να καλύψουμε ένα πλήρες φάσμα αναγνωστικού υλικού, το οποίο να ποικίλλει από την ηλεκτρονική έως την έντυπη μορφή, από κείμενα λογοτεχνίας έως εφημερίδες και βιβλία κόμικ
- να παρέχουμε τον κατάλληλο χρόνο για τη διδασκαλία ανάγνωσης και για ελεύθερες δραστηριότητες ανάγνωσης, επιτρέποντας στους μαθητές και στις μαθήτριες να επιλέξουν το αναγνωστικό τους υλικό και να θέσουν το δικό τους ρυθμό στην ανάγνωση
- να καθορίσουμε τα σχετιζόμενα με την ηλικία επίπεδα και να παράσχουμε εργαλεία αξιολόγησης ώστε να βοηθήσουμε τους εκπαιδευτικούς να μετρούν την πρόοδο και να αναγνωρίζουν τις ανάγκες επιπλέον υποστήριξης, καθώς και να εξασφαλίσουμε ότι η υποστήριξη αυτή θα είναι διαθέσιμη
- να ενσωματώσουμε την ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας σε ολόκληρο το αναλυτικό πρόγραμμα, συμπεριλαμβάνοντας την σε κάθε γνωστικό αντικείμενο σε όλη τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είτε αυτή είναι γενική εκπαίδευση είτε επαγγελματική
- να αναπτύξουμε Ένα αναλυτικό πρόγραμμα γραμματισμού ενηλίκων. Για τους ενήλικες τα αναλυτικά προγράμματα θα πρέπει να επικεντρώνονται στην απόκτηση δεξιοτήτων γραμματισμού μέσω παραδειγμάτων απτών, προσαρμοσμένων στην πραγματική ζωή και/ή στο χώρο εργασίας.

3. Αύξηση συμμετοχής και ένταξης

Για την επίτευξη δικαιότερης και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχής στην εκπαίδευση γραμματισμού χρειάζεται να γεφυρώσουμε τα ακόλουθα χάσματα:

Το κοινωνικοοικονομικό χάσμα: φτωχά και μειονεκτούντα παιδιά έχουν σε γενικές γραμμές χαμηλότερα επίπεδα γραμματισμού. Το χάσμα το οποίο προκαλείται από κοινωνικό μειονέκτημα είναι το πιο σημαντικό χάσμα γραμματισμού που η Ευρώπη καλείται να αντιμετωπίσει. Δικαιότερα εκπαιδευτικά συστήματα, που εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε προσιτή, καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC), αποφεύγοντας την πρώτη διαφοροποίηση των μαθητών αναφορικά με την ικανότητα σε διαφορετικές εκπαιδευτικές κατευθύνσεις, αποφεύγοντας την

επανάληψη τάξεων και παρέχοντας κάθε απαραίτητη υποστήριξη και υλική βοήθεια για να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των παιδιών στην εκπαίδευση (για παράδειγμα, μέσω της χρηματοδότησης βιβλίων, ρουχισμού και γευμάτων), όλα αυτά μπορούν να βοηθήσουν στην μείωση του χάσματος αυτού.

Το χάσμα της μετανάστευσης: πολλοί, αλλά όχι όλοι οι μετανάστες έχουν χαμηλότερα επίπεδα γραμματισμού στη γλώσσα της χώρας στην οποία μετοίκησαν. Για να αντιμετωπιστεί το γεγονός αυτό, οι νεοαφιχθέντες μετανάστες, τόσο οι ενήλικες όσο και τα παιδιά, πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δοκιμασίες γλώσσας και γραμματισμού και σε ευέλικτες ευκαιρίες εκμάθησης γλώσσας, προσαρμοσμένες στις ατομικές ανάγκες. Δραστηριότητες προσέγγισης πρέπει να εφαρμοστούν για μετανάστες γονείς, με την εμπλοκή της σχολικής κοινότητας. Η διγλωσσία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν προσόν για την περαιτέρω γλωσσική ανάπτυξη, ενθαρρύνοντας τη διατήρηση της γλώσσας και την υπερηφάνεια για όλες τις γλωσσικές μειονότητες.

Το χάσμα των φύλων: τα επίπεδα γραμματισμού είναι χαμηλότερα και μειώνονται διαρκώς όσον αφορά τα αγόρια, στην ηλικία της εφηβείας. Το χάσμα των φύλων είναι καταρχήν ένα χάσμα ανάπτυξης κινήτρων και εμπλοκής. Η αντιμετώπισή του απαιτεί περισσότερο ελκυστικά υλικά και άνοιγμα σε ψηφιακούς πόρους ώστε να καταστήσει τη γραφή και την ανάγνωση σχετική με τις προτιμήσεις των αγοριών, απαιτεί περισσότερα αρσενικά πρότυπα ρόλων να εμπλέκονται με τον γραμματισμό και την προσέλευση περισσότερων ανδρών στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού.

Το ψηφιακό χάσμα: οι φτωχοί και οι μειονεκτούντες δεν εισέρχονται μόνον σε μικρότερο βαθμό στο διαδίκτυο, αλλά και, όταν το κάνουν, αφορά λιγότερο την εκμάθηση και περισσότερο την ψυχαγωγία. Επιπλέον, για πολλά παιδιά υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ της πρακτικής γραμματισμού στο σχολείο, όπου χρησιμοποιούν μέσα βασισμένα σε έντυπη μορφή και της ψηφιακής ανάγνωσης και γραφής στο σπίτι. Για τους ενήλικες, η βελτίωση των δεξιοτήτων γραμματισμού στο πλαίσιο της ανάπτυξης των ψηφιακών τους δεξιοτήτων μπορεί να αποφέρει τριπλό κέρδος: την καθεαυτή ανάπτυξη των ψηφιακών τους δεξιοτήτων, την ενσωμάτωση των αναγκαίων δεξιοτήτων γραμματισμού η οποία τους δίδει πρόσβαση στο γραπτό κόσμο της αποστολής γραπτών μηνυμάτων, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κ.λπ., και την εμπέδωση κριτικών ικανοτήτων αξιολόγησης των πηγών της διαδικτυακής πληροφόρησης.

Επομένως, περισσότερες ψηφιακές και άτυπες ψηφιακές πρακτικές θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στις τάξεις των σχολείων και στην εκπαίδευση ενηλίκων ούτως ώστε να δημιουργήσουν κίνητρα στους μαθητές να εμπλακούν στη γραφή και ανάγνωση. Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων θα πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με δεξιότητες που ενσωματώνουν τις τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην διδασκαλία γραμματισμού. Οι εκδότες και οι παραγωγοί λογισμικού θα πρέπει να παρέχουν διάφορα ψηφιακά περιβάλλοντα ανάγνωσης, επιτρέποντας περισσότερη χρήση της ΤΠΕ για εκμάθηση- και όχι μόνον για ψυχαγωγία.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ:
ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ
ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ

Κάθε ηλικιακή ομάδα- ευρέως
ιδωμένη, νεαρά παιδιά, παιδιά
ηλικίας δημοτικού σχολείου, έφηβοι
και ενήλικες- αντιμετωπίζει τις
δικές της ξεχωριστές προκλήσεις
κατάκτηση του γραμματισμού. Η
έκθεση αυτή αντιμετωπίζει επίσης
ειδικότερα ζητήματα τα οποία
αναφέρονται λεπτομερώς σε αυτές
τις ηλικιακές ομάδες.
Οι συστάσεις μας ανά ηλικιακή
ομάδα είναι οι ακόλουθες:

ΝΕΑΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Ενεργοποίηση και ενίσχυση της οικογένειας

Εφαρμογή οικογενειακών προγραμμάτων γραμματισμού ώστε να
βελτιωθεί ο γραμματισμός των γονέων και οι γονεϊκές δεξιότητες και
να εμπεδωθεί η κουλτούρα της ανάγνωσης για απόλαυση. προσφορά
μαθημάτων εκμάθησης γλώσσας για γονείς που δεν ομιλούν τη γλώσσα
διδασκαλίας.
Συνεργασία με επιχειρήσεις, ΜΚΟ και υπηρεσίες υποστήριξης της
οικογένειας (π.χ. υπηρεσίες υγείας) για την προσέγγιση των γονέων και
την εμπλοκή τους σε προγράμματα γραμματισμού.
Εξοπλισμός των υπεύθυνων για τις υπηρεσίες υποστήριξης οικογένειας
έτσι ώστε να βοηθούν τόσο τα παιδιά όσο και τους γονείς στην
ανάπτυξη του γραμματισμού τους.

2. Βελτίωση της ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης
και φροντίδας και παροχή δωρεάν πρόσβασης

Η αυξανόμενη επένδυση σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση
και φροντίδα είναι μια από τις καλύτερες επενδύσεις που μπορούν τα
κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν αναφορικά με το μελλοντικό
ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης. Η δωρεάν προσχολική εκπαίδευση
και φροντίδα θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όλα τα παιδιά. «Ύψηλης
ποιότητας» σημαίνει υψηλά εξειδικευμένο προσωπικό και ένα
αναλυτικό πρόγραμμα επικεντρωμένο στη γλωσσική ανάπτυξη
διαμέσου του παιχνιδιού με έμφαση στη γλωσσική, ψυχοκινητική και
κοινωνική ανάπτυξη και τις αναδυόμενες δεξιότητες γραμματισμού
με θεμέλιο τα φυσικά αναπτυξιακά στάδια των παιδιών.

3. Εξασφάλιση έγκαιρης ανίχνευσης αναδυόμενων
προβλημάτων γραμματισμού

Εξασφάλιση ότι όλα τα παιδιά έχουν εξετασθεί αναφορικά με την
ικανότητα ακοής, όρασης και ομιλίας στις κατάλληλες ηλικίες και ότι
τα προβλήματα έχουν διορθωθεί το συντομότερο δυνατό. Εφαρμογή
συστήματος έγκαιρης ανίχνευσης αναφορικά με γλωσσικές δεξιότητες
και δεξιότητες προ-γραμματισμού για την αναγνώριση και την
προσέγγιση αυτών που κινδυνεύουν να υστερήσουν ή να αποκλεισθούν.

4. Συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων από μια
παιδοκεντρική προοπτική

Ενεργοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των θεσμών προσχολικής
εκπαίδευσης και φροντίδας, των γονέων, των υπηρεσιών υγείας, των
βιβλιοθηκών και άλλων οργανισμών οι οποίοι διαδραματίζουν καίριο
ρόλο στη ζωή των νεαρών παιδιών και την εξέλιξή τους. Υποστήριξη
της θέσπισης και επέκτασης προγραμμάτων δωρεάς βιβλίων.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Αύξηση του αριθμού των ειδικών εκπαιδευτικών ανάγνωσης
και προώθηση των επαγγελματικών προσόντων για όλους
τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Δημιουργία του ρόλου των ειδικών εκπαιδευτικών ανάγνωσης, οι
οποίοι θα ενεργούν ως κύρια πρόσωπα-πηγές πρωτότυπου υλικού για
άλλους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης αναφορικά με τη βελτίωση του γραμματισμού. Ανάπτυξη
μέτρων για την αναβάθμιση του κύρους και της ελκυστικότητας του
επαγγέλματος των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, π.χ.
διαμέσου μισθών, καλών εργασιακών συνθηκών και απαιτήσεων
υψηλών επαγγελματικών προσόντων.

Εξασφάλιση ότι όλοι οι πρόσφατα ειδικευμένοι εκπαιδευτικοί
διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο, με ικανότητες όπως την κριτική
αξιολόγηση έρευνας γραμματισμού και νέων διδακτικών μεθόδων, την
προσαρμογή της διδασκαλίας στη γλωσσική πολυμορφία των μαθητών
και την εμπλοκή των γονέων στην εργασία γραφής και ανάγνωσης
των παιδιών τους στο σχολείο.

2. Πρώιμη παρέμβαση

Καθιέρωση σχετικών με την ηλικία ελάχιστων επιπέδων επιτυχίας
στον γραμματισμό, υποστηριζόμενη από αξιολόγηση ώστε να
αντιμετωπισθούν νωρίς οι επιμέρους ανάγκες γραμματισμού των
μαθητών. Παροχή στους μαθητές και στα σχολεία με χαμηλή απόδοση
της αρωγής που χρειάζονται, το νωρίτερο δυνατόν. Υποστήριξη των
γονέων στην κατανόηση των μαθησιακών δυσχερειών και στην
καλύτερη συνεργασία αυτών με το σχολείο για την αντιμετώπισή τους.
Αλλαγή του καθιερωμένου τρόπου σκέψης αναφορικά με τη δυσlexία,
μεταφέροντας την έμφαση από την ιατρική στην εκπαιδευτική
υποστήριξη για προβληματικούς αναγνώστες.

3. Εμφυσώντας κίνητρα για ανάγνωση

Διασφάλιση ότι τα αναλυτικά προγράμματα και οι διδακτικές
μέθοδοι δίδουν έμφαση στην παροχή κινήτρων αναφορικά με τη
γραφή και ανάγνωση σε συνδυασμό με μια υψηλή προσδοκία
επιτυχίας, ούτως ώστε να αποτρέψουν την μαθησιακή αποτυχία και
να οικοδομήσουν την αυτοπεποίθησή. Παροχή στις σχολικές
βιβλιοθήκες καθώς και στις βιβλιοθήκες των τάξεων αναγνωστικού
υλικού το οποίο είναι ελκυστικό και γεμάτο προκλήσεις για όλες τις
ηλικιακές ομάδες και για τα διαφορετικά ενδιαφέροντα. Χρήση
εργαλείων ΤΠΕ και ψηφιακής ανάγνωσης τόσο στις σχολικές όσο
και στις οικιακές οικογενειακές δραστηριότητες. Ανάπτυξη
εκστρατειών και προγραμμάτων που προσφέρουν πόρους, υποστήριξη

και εθελοντές ανάγνωσης σε μειονεκτούντες γονείς και μαθητές στο
πλαίσιο οικογενειακών προγραμμάτων γραμματισμού..

ΕΦΗΒΟΙ

1. Να γίνει κάθε εκπαιδευτικός, εκπαιδευτικός γραμματισμού

Προσαρμογή των διδακτικών προσεγγίσεων ούτως ώστε η ανάγνωση
και η γραφή να διδάσκονται ως ουσιώδεις δεξιότητες σε όλο το
αναλυτικό πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αύξηση
της ευαισθητοποίησης μεταξύ των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη
βαρύτητα των δεξιοτήτων γραμματισμού για όλα τα μαθήματα,
προκειμένου να παροτρυνθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί να θεωρήσουν
τη γραφή και ανάγνωση ως τμήμα της δικής τους αρμοδιότητας.
Ενσωμάτωση του αναγνωστικού γραμματισμού σε όλο το αναλυτικό
πρόγραμμα, αντιμετωπίζοντας τις πτυχές της ανάγνωσης στο
αναλυτικό πρόγραμμα κάθε αντικείμενου καθόλη τη διάρκεια της
δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είτε ακαδημαϊκής είτε επαγγελματικής.

2. Παροχή των κατάλληλων υλικών ώστε να δοθούν κίνητρα
σε όλους τους αναγνώστες, ιδιαίτερα δε στα αγόρια

Παροχή όλο και περισσότερο διαφοροποιημένου υλικού ανάγνωσης,
από βιβλία κόμικ έως κλασική λογοτεχνία, από γραπτά μηνύματα
SMS έως ηλεκτρονικά βιβλία. Ένταξη της ψηφιακής ανάγνωσης ως
μέρος της τυπικής διαδικασίας στα σχολεία σε όλη την Ευρώπη.
Παροχή σε εκπαιδευτικούς της κατεύθυνσης της γλώσσας και της
λογοτεχνίας δεξιοτήτων χρήσης περισσότερης ΤΠΕ στις τάξεις τους.

3. Παρότρυνση της συνεργασίας μεταξύ σχολείου
και επιχειρήσεων

Προώθηση, παρότρυνση και διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ
σχολείων και επιχειρήσεων εμπειρώνοντας στους μαθητές τη νοοτροπία
ότι οι ικανότητες γραμματισμού είναι ουσιώδεις για την προσωπική
ανάπτυξη και την απόκτηση και διατήρηση μιας θέσης εργασίας.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ: ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ

ΕΝΗΛΙΚΕΣ

1. Καθιέρωση συστημάτων παρακολούθησης επιπέδων γραμματισμού ενηλίκων και πρακτικές

Ανάπτυξη δεδομένων σχετικά με τα επίπεδα επίτευξης γραμματισμού μεταξύ του ενηλίκου πληθυσμού, καθώς και εθνικές και περιφερειακές μελέτες και παρακολούθηση με σκοπό την αναγνώριση ομάδων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και το σχεδιασμό μελλοντικών στρατηγικών. Εντός των ανωτέρω πλαισίων, η καθιέρωση ιδιαίτερης έμφασης στα επίπεδα γραμματισμού και ψηφιακής μόρφωσης νέων που στερούνται κινήτρων και παραβατών τόσο ενηλίκων όσο και νεαρών. Χρήση των αποτελεσμάτων διεθνών ερευνών, όπως του επερχόμενου προγράμματος για τη διεθνή αποτίμηση των ικανοτήτων ενηλίκων (PIAAC), ώστε να παροτρυνθεί η δημιουργία πολιτικών. Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και δημιουργία ζήτησης μεταξύ φορέων που δεν έχουν ακόμη εμπλακεί.

2. Ευρεία επικοινωνία της ανάγκης ανάπτυξης του γραμματισμού ενηλίκων

Εντατικοποίηση της άσκησης πολιτικής και ενίσχυση των στρατηγικών που απευθύνονται στον χαμηλό γραμματισμό των ενηλίκων. Χρήση έμμεσης και άμεσης επικοινωνίας ώστε να ενθαρρυνθούν οι ενήλικες να αναγνωρίσουν τα προβλήματα γραμματισμού τους και έπειτα να πραγματοποιήσουν ενέργειες ώστε να βελτιώσουν τις δεξιότητες γραμματισμού τους. Τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να σπάσουν το συνδεδεμένο με τον χαμηλό γραμματισμό ταμπού, στοχεύοντας τόσο τους γηγενείς πολίτες της ΕΕ όσο και τους μετανάστες. Πρέπει να ενισχυθεί η κοινωνική συνειδητοποίηση: συνεργασία με ΜΚΟ, μέσα ενημέρωσης, εργοδότες, κοινωνικές οργανώσεις και διασημότητες ώστε να καταστήσουν ορατά τόσο το πρόβλημα γραμματισμού όσο και τις λύσεις του.

3. Ενίσχυση του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών γραμματισμού ενηλίκων

Ανύψωση του επαγγελματικού προφίλ του εκπαιδευτικού γραμματισμού ενηλίκων με την παροχή προσαρμοσμένης, αρχικής αλλά και συνεχιζόμενης παιδαγωγικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, καλών προοπτικών σταδιοδρομίας και κατάλληλης αποζημίωσης. Παροχή κατάλληλων υλικών διδασκαλίας και μάθησης και δωρεάν διάθεση αυτών. Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων αξιολόγησης ευαισθητοποιημένων ως

προς τις ανάγκες του ενήλικα εκπαιδευόμενου. Υποστήριξη θελοντών στην απόκτηση παιδαγωγικών δεξιοτήτων και στη συμμετοχή σε προγράμματα που στοχεύουν στην προσέγγιση και διδασκαλία ενηλίκων με αναγνωστικές δυσκολίες.

4. Εξασφάλιση ευρείας και ποικίλης πρόσβασης σε ευκαιρίες εκμάθησης

Παροχή στους ενήλικες ποικιλίας εξατομικευμένων ευκαιριών εκπαίδευσης, κατάλληλης διάρκειας και ρυθμού, σε βολικά ωράρια, σε βολικές εγκαταστάσεις καθώς και με υποστήριξη ΤΠΕ και κατά προτίμηση σχετιζόμενες με το πλαίσιο ζωής ή εργασίας τους. Χρήση εθνικής ή περιφερειακής νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση, εξουσιοδότηση και υποστήριξη της αυξανόμενης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας μαθήματα γραμματισμού ενηλίκων. Συνεργασία μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών και με τοπικές και περιφερειακές αρχές, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών ώστε να μειωθούν τα θεσμικά εμπόδια. Συνεργασία με εργοδότες ώστε να προωθηθεί ο γραμματισμός των εργαζομένων τους και να παρασχεθούν κίνητρα στους κοινωνικούς εταίρους να αναλάβουν την ευθύνη της ανάπτυξης προγραμμάτων γραμματισμού στην εργασία. Ενθάρρυνση των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των εκπαιδευτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και των εκπαιδευτών, να ενσωματώσουν τη διδασκαλία γραμματισμού στα προγράμματα τους. Αναγνώριση και αξιολόγηση της μη – επίσημης και άτυπης εκμάθησης, θέτοντας ένα έπαθλο αναφορικά με τα επιτεύγματα ενηλίκων στην εμπειρική εκμάθηση και στην εμπέδωση της γνώσης. Ανάπτυξη αποτελεσματικών προγραμμάτων για την βελτίωση του γραμματισμού των νέων που στερούνται κινήτρων και των παραβατών με χαμηλές δεξιότητες γραμματισμού.